

SETKÁNÍ S KNIHOU

Motýlí kniha

Martina Macháčová

Metodiku zpracovala:

Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice

Konzultace:

Mgr. Martina Benedikovičová, ZŠ Fryčovice

Věková kategorie:

3. – 4. ročník (popř. závěr 2. ročníku)

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

práce s textem, předvídání, psatelství,
vybrané metody RWCT
vývojová stadia motýlů

Vyučovací předměty:

český jazyk, prvouka/přírodověda

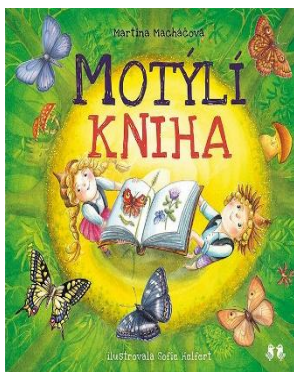
Bibliografie:

MACHÁČOVÁ, Martina. *Motýlí kniha*. Ilustroval Sofie HELFERT. Brno: Barrister & Principal, 2021. ISBN 978-80-7364-130-6.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Stručný obsah

Kniha ukrývá příběhy pro děti, dobrodružství pro všechny, velký kus přírody a také malé, ale statečné skřítky. A motýly. Představte si opravdu hluboký les a rozkvetlou louku, jejíž tráva vám sahá klidně až po pás. Představte si sluneční paprsky lechtající vás na tváři a malující vám na nose pihy. Představte si, jak bosí kráčíte loukou a chladná půda mírní letní horkost. S každým dalším krokem vylétají z vysoké trávy motýli s křídly v barvě sluníčka a titěrní i trochu větší brouci s tvrdými krovkami se rozbíhají do všech stran. Zavřete oči a zaposlouchejte se do bzučení, které se nese nad loukou. Nadechněte se. Cítíte tu vůni vlhké hlíny, sladkého maliní a pylů všech těch modrých, fialových, bílých a žlutých květů? Upřímný a veselý příběh o krádeži a o odvaze udělat správnou věc.

zdroj: [<https://www.databazeknih.cz/prehled-knihy/motyli-kniha-489577>*]*

O autorovi

Žádné informace nenalezeny.

Předpokládaná délka práce s knihou – 3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

Pustíme žákům k poslechu ukázkou zvuků letní louky, např.:

<https://www.youtube.com/watch?v=5a9FNmREdz0> a navedeme je k tomu, že si mají zavřít oči a zkoušet si představovat, co by mohli slyšet, vidět, nahmatat, ochutnat a cítit. Po poslechu vyplní první sloupec pracovního listu.

Učitel se poté může vyptávat: „Co jste viděli, slyšeli, ...“ popř. tyto informace mohou žáci sdílet ve skupinách.

Další otázky: „Kde se asi bude odehrávat děj knihy? O čem kniha bude pojednávat?“

Přečteme žákům ukázkou ze s. 22 a poté žáci opět vyplní do pracovního listu (nyní druhý sloupec), co mohli na louce slyšet, vidět, nahmatat, ochutnat a cítit. Nyní již doplňují na základě toho, co jim bylo přečteno.

„Večer přišli Konrád s Douškou na návštěvu do Studénky. Všechno vonělo létem a teplem, oblohou se neslo pískání rorýsů shánějících si večeri. Konvička seděl na lavičce pod vrbou jívou vedle Beáty, která na uvítanou hned podávala Doušce a Konrádovi mističky s malinami. Na jejím klíně si předly Trnka a Skvrnka.

Douška se kochala zahradou. Beáta ji proměnila v hmyzí ráj. Kus zahrady u plotu zarostl pampeliškami, jetelovými kvítky, bodláky, kopřivami a kvetoucími hluchavkami. Motýli usedali na sladké hlavičky, rozvinuli sosák a pili a pili. Občas mávli spokojeně křídly.

„Podívejte, babočka admirál!“ radovala se Beáta. Na fialový květ pcháče zrovna usedl krásný motýl.

UVĚDOMĚNÍ

Budeme pracovat metodou předvídání (odhadování toho, co bude v textu následovat, které se opírá o to, co již žáci ví, co se z textu dozvěděli).

Postupně čteme s žáky kapitolu **Poplach** (s. 29 – 33) a žáci vždy předvídají, co se bude dále v textu odehrávat – viz pracovní list. Vždy se můžeme žáků zeptat, zda je někdo, kdo by chtěl své předvídání přechyst, či zda byl někdo, kdo se přiblížil k originálu. Před čtením však musíme žáky seznámit s postavou Dárečka, což je hříbátko, které se na statku ve Studénce narodilo a které je velmi živé, zvědavé a nezbedné. Rovněž si s žáky při čtení vysvětlíme význam tučně zvýrazněných slov.

REFLEXE

Aktivita na třídění odpadů. Nejprve s žáky zopakujeme, jak třídíme odpadky (plasty – žlutá popelnice, sklo – zelená popelnice, papír – modrá popelnice, bioodpad – hnědá popelnice, příp. směsný odpad – černá popelnice). Ve vyhrazeném prostoru rozprostřeme odpadky. Žáci mají za úkol vytvořit dvojice, vysbírat odpadky a umístit je přitom do správného koše. Při aktivitě však platí 3 pravidla:

1. Dvojice se nesmí rozpojit.
2. Dvojice nesmí do nikoho narazit.
3. Dvojice může vzít pokaždé jen jeden odpadek.

Po vysbírání následuje kontrola správnosti třídění.

Následující vřazení aktivity záleží na časových možnostech.

Po vysbírání a vytrídění odpadků mohou žáci vytvářet plakát – návod na třídění odpadků.

Pracovní listy pro žáky:

	1.	2.
		
		
		
		
		

Poplach

Beáta nepřestávala vodit koníky každý den na louky, z čehož měl Dáreček obrovskou radost. Mohl **běhat tryskem** od rána až do večera, strkat nos do každé nebohé květinčky a **frkat** na buclaté čmeláky.

Douška moc ráda sledovala jeho nakažlivou radost ze života, a tak odpoledne sedávala na okraji louky a těšila se ze života společně s Dárečkem.

Dnes na louku dorazila později než obvykle.

Slunce se už **sklánělo nízko k obzoru** a Douška věděla, že Beáta brzy přijde koníky odvést do stáje. Nikdy je na noc venku nenechávala, protože se mezi lesními skřítky nesly zprávy, že se do okolních lesů vracejí po dlouhých desetiletích vlci.

Beáta měla z té zprávy upřímnou radost, ale musela také chránit svá zvířata, a tak je na noc vždy zaháněla do bezpečí.

Už když Douška přicházela ke koňskému výběhu, věděla, že něco není v pořádku.

Obě kobylinky úzkostně **ržály** a nervózně pobíhaly dokola. Douška došla na dohled a všimla si, že Bětuška je celá poděšená a **náprsenku** a přední nohy má do krve sedřené. Pokusila se totiž ohradu přeskochit. A ne jednou. Dáreček nikde.

Douška nemohla popadnout dech, aby Beátě vysvětlila, že se pravděpodobně stalo něco opravdu zlého. Beáta nečekala, až se Douška rozpovídá, vzala ji do náruče a zamířila k loukám.

„Dáreček se ztratil!“ vyletělo z ní.

„Já tušila, že se něco stalo,“ rozběhla se Beáta.

U ohrady na horní louce byly během chvilky. Konrád už běhal kolem a Dárečka volal.

..... „Konečně jsem vás našel. Lesní skřítkci objevili Dárečka u potoka výš po proudu. Leží na zemi a nemůže vstát.“ Dárečka našli ležet vyčerpaného na břehu potoka hluboko v lese. Nohy měl lapené v čemsi podivném, co se černě lesklo ve svitu lampiček.

Jakmile však Konrád poznal, na co se vlastně dívají, zatmělo se mu rozčilením před očima: „Lidé jsou tak strašně sobecká stvoření!“

Ocitli se uprostřed skládky. Hříbě se zamotalo do černého plastového pytle. Válely se tam i plastové láhve, mastné plechovky a jiné haraburdí.

„Někdo si tady ulehčil život,“ zamračila se Douška. Beáta seskočila a rychle mu vymotávala nožky z plastické pasti. Celou dobu ho **konejšila**, jak to uměla jen ona. Přitom zamračeně střílila pohledem po odpadcích.

Dáreček se brzy mohl postavit na roztřesené nožky. Bětuška mu dala napít mlíčka, aby se posilnil na cestu domů.

..... Vlčí smečka nebyla daleko. Beáta si nemyslela, že by jim chtěli vlci ublížit, ale samotné hříbě pro ně jistě mohlo být velmi lákavé.

Dárečka našli na poslední chvíli.

Další aktivita do hodiny prvouky/přírodovědy:

Vývojová stádia motýlů – žáci na základě přečteného zakreslí jednoduchou kresbou a popíší vývojová stadia motýlů.

EVOKACE

Černá ovce: Žáci dostanou do skupiny obrázky (popř. předměty), hledají, který mezi ostatní nepatří, a odhadují téma hodiny.

UVĚDOMĚNÍ

Žáci pracují metodou INSERT. Žáci si během čtení (výběr textu z kapitoly Dáreček, s. 22 – 28 a jedna věta ze s. 19) do vyznačených čtverců zapisují znaky:

VÍM ✓

NEROZUMÍM, chci se zeptat ?

NOVÁ INFORMACE, souhlasím +

NOVÁ INFORMACE, nesouhlasím –

Text viz pracovní list

REFLEXE

Žáci nakreslí vývoj motýla (práce ve dvojicích) a svůj nákres jednoduše popíší. Nakonec žákům ukážeme schéma vývoje otakárka fenyklového tak, jak ho v knize na s. 27 uvádí autorka.

Pracovní list pro žáky:

.....

Konvička se rozběhl za Beátou, protože ho nenapadl nikdo jiný, kdo by mu pomohl záhadu rozluštit. „Beáto, to musíš vidět! Hulákal Konvička a štouchal do žebříku volnou rukou. Beáta, která se zrovna natáhla, aby utáhla šroub nejvíce vpravo, měla co dělat, aby Konvičkovu naléhavost vybalancovala.

„Co to tam máš?“ vydechla namáhavě Beáta, když se ujistila, že žebříková rovnováha byla opět nastolena.

„Nemůže to chvíli počkat? Věším budky pro rorýse.“

„Nemůže! Asi tady žijí pidi skřítki! Našel jsem jeho spacák!“

„Žádné pidi skřítky tady sice nemáme,“ usmála se Beáta, „ale udělal jsi veliký objev, to se jen tak nevidí!“ sedla si před Konvičku a opatrně si tu záhadnou věcičku vzala do dlaně. „To je totiž stará kůže z housenky.“

„Fuuuj!“ ošil se Konvička a štitivě si začal otírat ruku o kalhoty.

„Na tom není nic fuuuj!“ napodobila jej Beáta.

„Housenka, než se zakuklí, musí hodně jíst a pořád roste. Její vnější kůže je velmi pevná. Housenku chrání. ☐

Ale právě proto, že je kůže tak pevná, nedokáže držet krok s housenčíným růstem, a tak housence nezbývá nic jiného, než se několikrát za svůj život převléct. ☐

A toto, můj milý Konvičko, je svlečka. Kůže, která housenku tlačila jako malé boty.“

.....

„Motýl naklade vajíčka na živé listy. Vajíčka si tam tak týden nebo klidně dva týdny hová. ☐

Když mají štěstí a nic je nesezobne, vylíhnou se z nich malinkaté housenky. ☐

Ty pak sežerou všechno, co je šťavnaté a zelené. Rostou a rostou, až se zakuklí a ...“

„Uvnitř se celé její tělo přetvoří, přeskládá a z kukly se vyklube úplně jiný tvor - motýl.“ ☐

Tento materiál vznikl v rámci projektu Místní akční plán Frýdek-Místek IV a je veřejně dostupný pod otevřenou licencí Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0), která umožňuje jeho volné šíření a úpravy za podmínky uvedení autora a zachování stejné licence.